

Sorbus domestica

Tamme lijsterbes, peervormige lijsterbes, peerlijsterbes

Sorbus domestica (tamme lijsterbes) is een middelgrote bladverliezende boom die oorspronkelijk uit het zuidoosten van Europa, Noord-Afrika en Klein-Azië komt. Sinds de opkomst van het Romeinse Rijk is hij elders verwilderd door verspreiding. Omdat hij gewaardeerd werd om zijn grote en smakelijke vruchten wordt de tamme lijsterbes vaak gevonden in verlaten boomgaarden, als een aangeplante boom. Het is een zeldzame, lichtminnende boom, die groeit in loofbossen en slecht tegen concurrentie kan. Meestal samen groeiend met *Quercus petraea*, *Ulmus minor* en *Acer campestre*. *Sorbus domestica* werd voor het eerst beschreven in 1753 door Carl Linneus, Zweeds botanicus. De tamme lijsterbes groeit langzaam en vormt meestal een enkele stam. Hij kan ongeveer vijftien tot twintig meter hoog worden met een eironde tot ronde kroonvorm.

De bladeren van *Sorbus domestica* zijn oneven geveerd, dofgroen en aan de randen getand. In oktober kleuren ze mooi geel en oranje tot dieprood. De bloemen zijn vrij groot binnen het geslacht *Sorbus* en verschijnen tussen eind april en juni in losse tuilen waar veel vlinders, bijen en andere insecten op afkomen. De vruchten zijn vrij groot en geel, oranje of rood van kleur. Ze zijn meestal appel- of juist peervormig. Ze worden door vogels en kleine zoogdieren gegeten, maar ook door mensen geoogst. De schors is grijsbruin, lange tijd glad en later afschilferend in langere rechthoekige stroken. Ook de winterknoppen zijn opvallend glanzend en kleverig.

De *Sorbus domestica* is een nuttige sier- en eetbare boom die enkele honderden jaren oud kan worden, maar wel kankergevoelig is. Zij kan geplant worden in elke diepe, goed doorlatende en voedselrijke grond. Deze warmteminnende boom kan erg goed tegen droge omstandigheden en groeit op vrijwel elke bodemsoort, hoewel een voorkeur voor neutrale tot zure gronden bestaat. De tamme lijsterbes is geschikt voor middelgrote tot grote tuinen en landschappen waar zij een grote ecologische waarde vervult. De (over)rijpe vruchten kunnen worden gegeten, maar er kunnen ook alcoholische dranken (appelwijn), jam en sap van worden gemaakt. Het hout is dicht en zeer waardevol voor houtwerk.

BEPLANTINGSTYPES

Boomtypen: hoogstam bomen, meerstammige bomen, fruitbomen | **Vormbomen met stam:** meerstammig parasol

TOEPASSING

Locatie: park, groenstrook, grote tuin, landschap, ecologische zone | **Verharding:** geen, open | **Beplantingsconcepten:** voedselbos, landschappelijke beplanting

EIGENSCHAPPEN

Kroonvorm: rond, eirond | **Kroonstructuur:** halfopen | **Hoogte:** 15 - 20 m | **Breedte:** 8 - 10 m | **Winterhardheidszone:** 5A - 8B

STANDPLAATS

Wind: verdraagt wind | **Grondsoort:** löss, zavel, lichte klei, zand, lemige grond | **Voedselrijkdom:** voedselarm, matig voedselrijk, voedselrijk | **Bodemvochtigheid:** droog, vochtig | **Lichtbehoefte:** zon | **pH-waarde:** zuur, neutraal, basisch | **Biodiversiteit:** bijen, vlinders, vogels, kleine zoogdieren, mensen

PLANTKENMERKEN

Bloem: schermen, opvallend, groot, onaangenaam geurend | **Bloemkleur:** wit | **Bloeitijd:** april - juni | **Bladkleur:** matgroen, onderzijde grijsgroen | **Blad:** bladverliezend, eirond, getand, geveerd | **Herfstkleur:** geel, geeloranje, oranje, oranjerood, donkerrood | **Vrucht:** opvallend, eetbaar, groot, bes, appel, peer | **Vruchtkleur:** geel, rood, groen | **Bastkleur:** grijsbruin | **Bast:** afbladderend, glad, later ruw, gedraaid | **Twijgenkleur:** kaneelbruin | **Twijgen:** kaal, verticale takstand, grof vertakt | **Wortelstelsel:** diepgaand, sterk vertakt, worteluitlopers

